

Sygn. akt IX U 1231/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy _____ w Gliwicach Wydział IX

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Okręgowego Mariola Łącka
Protokolant:	Joanna Metera

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2019 r. w Rybniku

sprawy z odwołania E. Z. (Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek odwołania E. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 14 sierpnia 2018 r. Znak (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w wymiarze 2,5 tony rocznie za 2019r.

2. oddala odwołanie w pozostałej części.

Sędzia

Sygn.akt IX U 1231/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14.08.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił **E. Z.** wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za lata 2008-2009 z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za lata 2008-2019 gdyż nie jest osobą uprawnioną.

Ubezpieczony odwołał się od tej decyzji i wniósł o jej zmianę.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

Dodatkowo podkreślił, że do podstawy wymiaru świadczenia wliczono pełną wartość deputatu węglowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony w dniu (...). złożył wniosek o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w wymiarze 2,5 tony.

Z dniem (...)r. przeszedł on na rentę z Przedsiębiorstwa (...) Spółka Akcyjna w B., gdzie był zatrudniony od 15.04.1982r do 30.11.1984r i od 5.04.1988r do 14.02.1997r. Od(...) nabył on prawo do emerytury.

Do wynagrodzenia, z którego obliczono podstawę wymiaru wliczono pełną wartość deputatu węglowego, tj. w wysokości 2,5 tony rocznie i wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 128,91 %.

Po przejściu na rentę a następnie na emeryturę ubezpieczony nie pobierał deputatu węglowego ani ekwiwalentu pieniężnego /akta rentowe/.

W oparciu o powyższe, Sąd zważył, co następuje :

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 06.07.2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstwa robót górniczych /Dz.U. Nr 147, poz. 1031/ ustawa określa zasady i sposoby realizacji uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla zwanego dalej „ekwiwalentem” przysługującego osobom uprawnionym z przedsiębiorstw robót górniczych za okres od 01.01.2002 r.

W art. 2 pkt. 1 i 2 ustawy zawarte są definicje osoby uprawnionej i przedsiębiorstwa robót górniczych.

W świetle powyższego przepisu przedsiębiorstwem robót górniczych jest przedsiębiorstwo prowadzące roboty górnicze pod ziemią związane z budową, utrzymaniem i likwidacją zakładu górniczego.

Przedsiębiorstwo (...) SA w B. jest takim przedsiębiorstwem, gdyż już sama jego nazwa wskazuje, że do zakresu jego działalności należało wykonywanie prac górniczych pod ziemią związanych z budową szybów i ta okoliczność nie jest przez organ rentowy kwestionowana.

Stosownie zaś do art. 2 pkt. 1 powołanej wyżej ustawy osobami uprawnionymi są :

- emeryci i renciści, którzy pobierali bezpłatny węgiel w naturze od przedsiębiorstw robót górniczych,
- osoby, które na emeryturę lub rentę przeszli z przedsiębiorstw robót górniczych,
- wdowy, wdowcy i sieroty mające ustalone prawo do renty rodzinnej po byłych pracownikach przedsiębiorstw robót górniczych uprawnieni do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Zakładów (...) z dnia 21.12.1991 r., którzy uzyskali emeryturę lub rentę przed dniem 01.07.2007 r., a po dniu 31.12.2001 r. nie pobierali ekwiwalentu.

Skoro z treści art. 1 wynika, że ustawa dotyczy uprawnień do ekwiwalentu pieniężnego za okres od 1.01.2002r, to wskazuje to, że należy badać czy na dzień 1.01.2002r osoby z powyższego kręgu były uprawnione do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Zakładów (...) z dnia 21.12.1991r.

W prawa i obowiązki stron tego Układu to jest Ministra Przemysłu i Handlu i związków zawodowych w myśl art. 9 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o zmianie ustawy Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw /Dz.U. Nr 1113

poz. 547/ oraz na mocy porozumienia z dnia 03.10.1995 r. weszli Związek (...) w K. i ponadzakładowe organizacje związkowe.

W dniu 20.10.1995 r. dokonano ponownej jego rejestracji jako ponadzakładowego układu zbiorowego pracy stosownie do art. 9 ust. 7 ustawy z dnia 29.09.1994 r.

Układ ten jak to wynika z treści powołanego wyżej porozumienia obejmował swymi postanowieniami Przedsiębiorstwo (...) SA w B. /dawniej PBSz w B./.

Także w kolejnych protokołach do Układu nr 7 i 9, które weszły w życie zanim z dniem 31.12.2000 r. Układ ten wypowiedział Zarząd Związku (...), a które precyzowały wykaz jednostek objętych układem, figuruje Przedsiębiorstwo (...) SA w B..

W Układzie w art. 22 uregulowano, że emerytom i rencistom oraz wdowom, wdowcom, sierotom uprawnionym do renty rodzinnej po pracowniku uprawnionym do bezpłatnego węgla przysługuje bezpłatny węgiel w naturze.

Na podstawie protokołu dodatkowego nr 7 z dnia 21.11.1995 r. nadano nowe brzmienie ust. 2 art. 22 ustalając, że uprawnienia do bezpłatnego węgla w naturze

- z zastrzeżeniem art. 44¹ - przysługuje zatrudnionym w kraju emerytom i rencistom

w wymiarze :

1/ 2,5 tony rocznie, których uprawnienia powstały na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Węglowego z dnia 01.02.1980 r. i którzy korzystali z nich w dniu 25.11.1995 r.,

2/ 3,0 tony rocznie, których uprawnienia powstały na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Zakładów (...) z dnia 21.12.1991 r.

Protokołem tym wprowadzono także do Układu art. 44¹ w brzmieniu: „Od dnia 26 listopada 1995 r. postanowienia art. 22 Układu nie dotyczą jednostek, które do dnia 25 listopada 1995 r. w swoich

zakładowych układach zbiorowych pracy odstąpiły na podstawie art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw /Dz.U. Nr 113, poz. 577 z późn. zmianami/ od stosowania świadczeń, o których mowa w art. 22 ust. 2 pkt. 1 w wymiarze i na zasadach określonych w Układzie Zbiorowym Pracy dla PW z dnia 01.02.1980 r.”

Odstąpienie takie dla swej skuteczności powinno nastąpić w formie aneksu do zakładowego układu zbiorowego pracy i powinno być zarejestrowane przez Okręgowego Inspektora Pracy.

Układ Zbiorowy Pracy dla (...) SA w B. zawarty dnia 01.04.1995 r., zmieniony dnia 01.02.1996 r. zarejestrowany został w dniu 30.09.1996 r. Nie przewidywał on możliwości wypłaty deputatu węglowego dla emerytów i rencistów ale nie zawarto w nim oświadczenia o odstąpieniu od wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy emerytom i rencistom, którzy nabyli do niego prawo na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Węglowego z dnia 01.02.1980r. Takie odstąpienie winno być wyrażone jednoznacznie w oświadczeniu woli stron. Nie można go domniemywać ani wywodzić z faktu pominięcia emerytów i rencistów w zakresie uprawnień do deputatu węglowego w treści zakładowego układu zbiorowego pracy, który został zarejestrowany 30.09.1996 r.

Wprawdzie w dniu 30.12.1994 r. pomiędzy dyrektorem PBSz a związkami zawodowymi zawarto porozumienie w sprawie zawieszenia wydawania w naturze lub wypłaty deputatu węglowego byłym pracownikom oraz innym osobom dotychczas uprawnionym do jego otrzymywania ale porozumienie to nie było zarejestrowane przez Okręgowego Inspektora Pracy.

Nie może być więc uznane za skuteczne prawnie odstąpienie, o którym mowa w art. 44¹ Układu.

Pogląd taki wyraził również Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 09.10.2003 r. sygn. III AUa 2059/02.

W tej sytuacji postanowienia art. 22 Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Zakładów (...) z dnia 21.12.1991 r. dotyczą byłych pracowników (...) SA w B. dawniej PBSz i ubezpieczony jest osobą uprawnioną w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 06.07.2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych, gdyż nie pobierał bezpłatnego węgla w naturze, a był do niego uprawniony na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Zakładów (...) z dnia 21 grudnia 1991 r.

Zdaniem Sądu błędne jest stanowisko organu rentowego, iż uprawnienia do bezpłatnego węgla trzeba wykazać na dzień wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 26.11.1998r o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, gdyż ustawa z dnia 6.07.2007r w żadnym miejscu nie odsyła do tej ustawy ani się na nią nie powołuje.

W ocenie Sądu okoliczność, że ubezpieczonemu przy obliczeniu podstawy wymiaru do wynagrodzenia wliczono pełną wartość węgla deputatowego nie ma znaczenia dla uprawnień ubezpieczonego do ekwiwalentu, gdyż jest to powszechnie obowiązująca reguła prawna.

Nie sposób więc uznać, że wliczenie do wynagrodzenia, od którego obliczono podstawę wymiaru pełnej wartości węgla deputatowego stanowi zaspokojenie roszczeń z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 06.07.2007 r.

Nie było bowiem intencją ustawodawcy stawianie adresatów ustawy w gorszej sytuacji prawnej niż innych ubezpieczonych, lecz zachowanie ich praw nabytych, utraconych wskutek nowelizacji art. 55 ustawy z dnia 26.11.1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej..., a zakwestionowanej przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniem z dnia 12.12.2005 r.

Z tych też względów, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w pkt 1 wyroku.

Zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 6.07.2007r o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz. U. z 2016 poz. 1192 j.t.) wnioski o wypłatę ekwiwalentu zgłasza się do końca I kwartału roku, w którym ekwiwalent ma być wypłacony po raz pierwszy. Zatem skoro ubezpieczony złożył wniosek w dniu (...)to wypłata należy się tylko za ten rok.

Dlatego też Sąd w pozostałym zakresie na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie jako bezzasadne.

Sędzia